

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันมนุษย์มีความสามารถพัฒนาวัตถุที่ใช้ชีวิตให้ตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหลือเชื่อ แต่กลับปรากฏว่าชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมได้เปลี่ยนไป ผู้คนในยุคโลกศิวิไลซ์นี้กลับมีมนุษย์ที่มีแต่การแก่งแย่งชิงดีและมีการแข่งขันสูง ผู้คนยังติดกับวัตถุมากกว่าจิตสำนึกที่ดีในจิตใจ จึงส่งผลให้เกิดการกระทำผิดหลากหลายรูปแบบ และเพิ่มจำนวนมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการศึกษาสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศย้อนหลังพบว่าสถิติการต้องโทษมีลักษณะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี 2551 มีผู้ต้องโทษจำนวน 186,625 คน ปี 2552 มีผู้ต้องโทษจำนวน 212,058 คน (กรมราชทัณฑ์, 2553: 4) สะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งส่งผลให้ประชาชนในสังคมชุมชนไร้ความสุข ไร้ซึ่งความเมตตาและความอบอุ่น ทุกหย่อมหญ้า กลับมีแต่ความเคียดแค้น กระทบต่อความเป็นอยู่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ผู้คนที่หลงผิดได้ทำให้อาณัติที่สกลไสยของตัวเองต้องดับวูบลง กลุ่มที่หลงกระทำผิดเหล่านี้ต้องก้าวเข้ามา รับบทลงโทษตามกฎหมายในเรือนจำ ผู้คนในสังคม ต่างตระหนักดีว่าดินแดนแห่งนี้คือสถานที่ที่ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษทัณฑ์ตามที่ผู้กระทำผิดได้ก่อไว้ ถือเป็นมาตรการการลงโทษผู้กระทำความผิดรูปแบบหนึ่งเพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรมและสร้างความปลอดภัยให้แก่คนในสังคม

จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้กระทำผิดที่มากขึ้น ส่งผลให้จำนวนของกลุ่มผู้พ้นโทษที่กลับคืนสู่สังคมนับวันจะมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นตาม โดยจะเห็นได้จากสถิติการปล่อยตัวผู้พ้นโทษ ในปี 2551 มีผู้พ้นโทษที่ได้รับการปล่อยตัวจำนวน 36,705 คน และในปี 2552 มีจำนวน 37,687 คน(กรมราชทัณฑ์, 2553: 4) สืบเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้กระทำผิดในสังคมที่มากขึ้น รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิเช่น แนวนโยบายจากภาครัฐที่เน้นกระบวนการลงโทษโดยหลีกเลี่ยงการเข้าสู่ระบบเรือนจำ ความพยายามระบายนักโทษออกจากเรือนจำในวาระพิเศษต่างๆ ด้วยการอภัยโทษ เช่นวันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น ซึ่งท้ายที่สุดแล้วกลุ่มผู้พ้นโทษก็จะถูกผลักดันให้กลับเข้ามาอยู่ในสังคมเฉกเช่นเดียวกับคนปกติทั่วไป และจากการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังที่เคยกระทำความผิดหวนกลับมาสู่ระบบต้องโทษในเรือนจำ ดังนี้

ในปี 2551 มีผู้กระทำผิดซ้ำ จำนวน 13,553 คน และในปี 2552 มีจำนวน 22,530 คน(กรมราชทัณฑ์, 2553: 4) โดยผู้กระทำผิดซ้ำมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและส่วนใหญ่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อีกทั้งการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ ทางเรือนจำยังไม่มีแนวทางที่มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน หรือดำเนินการเป็นรูปแบบที่ถูกต้อง ที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพและประเมิณผลได้

ดังนั้น การให้การช่วยเหลือเยียวยาเพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว และไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สังคมพึงหันมาตระหนักและพร้อมที่จะเกื้อกูลและพิทักษ์สิทธิให้ รวมทั้งการ “สร้างโอกาส” ให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงบริการของรัฐเฉกเช่นผู้ด้อยโอกาสกลุ่มอื่นๆ สามารถดำรงชีพได้อย่างเป็นปกติในสังคม ถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งดำเนินการ เนื่องจากการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมิใช่จะหยุดลงที่การปลดปล่อยนักโทษเท่านั้น กระบวนการต่อเนื่องที่ว่า การปลดปล่อยนักโทษนั้นปล่อยอย่างไรจึงจะทำให้แก่นักโทษนั้นไม่กระทำผิดซ้ำ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่จะต้องนำมาพิจารณาเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

กรมราชทัณฑ์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการหามาตรการสร้างความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติงานราชทัณฑ์จากภาคส่วนต่างๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นการร่วมมือระหว่างองค์กรภาคเอกชน และองค์กรภาครัฐ เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานราชทัณฑ์ โดยเฉพาะระบบการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีส่วนร่วมกับชุมชน การประสานความร่วมมือกับประชาคม หมู่บ้าน ตำบล เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ รวมทั้งการติดตามดูแลหลังปล่อย โดยการให้คำแนะนำด้านการใช้ชีวิตและการมีงานทำ เพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำ จึงได้มีนโยบายที่จะถ่ายโอนภารกิจการดำเนินงานของเรือนจำให้ภาคเอกชนหรือภาคสังคมดำเนินการ แต่เนื่องจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณ และความพร้อมในการดำเนินงาน จึงได้มีการค้นหาแนวทางที่เหมาะสม โดยการใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมระหว่างเรือนจำกับภาคชุมชน ซึ่งภาคชุมชนเป็นหน่วยหนึ่งในสังคมที่มีความสำคัญและมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง กรมราชทัณฑ์จึงมีนโยบายให้เรือนจำทั่วประเทศดำเนินการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้เรือนจำพิเศษพัทยาเป็นเรือนจำนำร่อง โดยมีพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ในเรือนจำพิเศษพัทยาขึ้น เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2549 โดยมีนายนิติ จิตสว่าง อธิบดีกรมราชทัณฑ์เป็นประธานในพิธีพร้อมด้วย นายแลล้ม ทับทิมทอง นายกองตำรวจบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหลและนายธวัชชัย ชัยวัฒน์ ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษพัทยา องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

จากผลการดำเนินการดังกล่าว พบว่าหน่วยงานพันธมิตรภาคชุมชนสามารถดำเนินการร่วมกับเรือนจำในการพัฒนางานสังคมสงเคราะห์ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังมีผลการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่องานราชทัณฑ์และสังคม ไม่ว่าจะเป็น การประชาสัมพันธ์งานราชทัณฑ์ การบำเพ็ญประโยชน์ของผู้ต้องขังต่อชุมชน การสงเคราะห์ครอบครัวของผู้ต้องขัง การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยการจัดหาทีมวิทยากรเข้ามาอบรมให้ความรู้ แนะนำอาชีพ การจัดหางาน รวมทั้งติดตามดูแลหลังได้รับการปล่อยตัวเพื่อไม่ให้กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

ต่อมาเรือนจำจังหวัดลำพูนได้ดำเนินการจัดทำโครงการบูรณาการภาคสังคมเครือข่ายสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์ โดยมีการลงนามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำพูนจำนวน 14 แห่ง เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2550 ณ ทิวทัศน์สถานหญิงเชียงใหม่ โดยมี นายนิติ จิตสว่าง อธิบดีกรมราชทัณฑ์เป็นประธานในพิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี เป็นที่ยอมรับของชุมชน มีทักษะในวิชาชีพด้านต่างๆ ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองหลังพ้นโทษ มีรายได้เงินจือครอบครัว โดยไม่หวนไปกระทำผิดซ้ำ

ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงานโดยแบ่งเป็นกิจกรรมที่เครือข่ายเข้ามาดำเนินการมีส่วนร่วมให้กับเรือนจำ และกิจกรรมที่เรือนจำจังหวัดลำพูน เข้าไปมีส่วนร่วมทำกับชุมชนสังคมดังต่อไปนี้ กิจกรรมที่เครือข่ายดำเนินการให้เรือนจำ อาทิ การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษ คณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การเป็นวิทยากรในการบรรยายให้ความรู้ในโครงการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยต่างๆ ในเรือนจำ การให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขังและครอบครัว และการสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์สิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำรวมทั้งการเข้ามาให้กำลังใจ สร้างความเข้าใจกับผู้ต้องขังและคนในชุมชนในการมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบร่วมกันในสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษและชุมชน นอกจากนี้ยังให้การช่วยเหลือทางด้านอาชีพสำหรับผู้พ้นโทษ อาทิ การให้ทุนประกอบอาชีพเลี้ยงปลากระชัง การให้ทุนประกอบอาชีพขายไส้กรอกอีสาน ของเทศบาลตำบลริมปิงแก่ผู้พ้นโทษ การจ้างให้ทำงานระหว่างรอหางานทำ ของเทศบาลตำบลอุโมงค์ การสงเคราะห์ครอบครัวผู้ต้องขัง อาทิ การให้ทุนการศึกษาบุตรผู้ต้องขังเรียนดีแต่ยากจนของเทศบาลบ้านกลาง เป็นต้น

ด้านกิจกรรมที่เรือนจำดำเนินการให้เครือข่ายฯ อาทิ การส่งเสริมการดำเนินงานเครือข่ายสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์ เช่น จัดทำสถิติผู้ต้องโทษที่อยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การส่งข้อมูลผู้ได้รับการปล่อยตัวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การแนะ

แนวผู้ต้องขังตามกระบวนการส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขัง และการดำเนินโครงการราชทัณฑ์เยี่ยมสถานศึกษา การเยี่ยมบ้านสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้พ้นโทษ การสนับสนุนกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ได้แก่ นำผู้ต้องขังตัดหญ้าให้ชุมชน ทำความสะอาดและปรับปรุงอาคารวัด การเป็นวิทยากรให้ชุมชน นำผู้ต้องขังไปถ่ายทอดประสบการณ์ให้นักเรียนในโรงเรียน เจ้าหน้าที่เรือนจำบรรยายให้ความรู้แก่โรงเรียนและชุมชน รวมทั้งการจัดโครงการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว การสร้างความสมานฉันท์ผู้ต้องขังกับครอบครัว กับชุมชน เป็นต้น

ผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคสังคม ส่งผลให้มีการพัฒนารูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นเป็นลำดับ นับตั้งแต่การลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมกัน ตั้งแต่ปี 2550 แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นยังมีอุปสรรคปัญหาในการดำเนินงานระหว่างเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเรือนจำจังหวัดลำพูนเกิดขึ้น ทำให้การดำเนินการประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างครอบคลุมและต่อเนื่องทั้ง 14 องค์กรเครือข่ายฯ ที่เข้าร่วม ดังจะเห็นได้จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า เทศบาลตำบลริมปิง เทศบาลตำบลอุโมงค์ เทศบาลตำบลบ้านแป้น เทศบาลตำบลม่วงน้อย และเทศบาลตำบลบ้านกลาง มีแนวทางและผลการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม อาทิ มีคณะทำงานรับผิดชอบ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ และมีการจัดแผนงานและโครงการเพื่อของบประมาณดำเนินการบรรจุแผนไว้ในเทศบัญญัติเทศบาล มีคณะทำงานลงพื้นที่เยี่ยมผู้ต้องโทษและครอบครัวเพื่อสอบถามปัญหา เป็นต้น นำไปสู่การให้ความช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรมต่อผู้ต้องโทษ ทั้งในระหว่างต้องโทษและภายหลังพ้นโทษรวมถึงการสงเคราะห์ช่วยเหลือครอบครัวผู้ต้องโทษ ส่วนเทศบาลตำบลต้นธง เทศบาลตำบลเวียงยอง เทศบาลตำบลบ้านธิ เทศบาลตำบลในเมืองลำพูน เทศบาลตำบลหนองช้างคืน นั้นยังไม่มีผลการดำเนินการใดๆ และในส่วน องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน เทศบาลตำบลแม่แรง เทศบาลตำบลเหมืองจี้ และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหนาม นั้นให้ความร่วมมือและมีผลการดำเนินการบ้างในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่มีความชัดเจนและผลการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมเหมือนกลุ่มแรก

ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานในการคืนคนดีสู่สังคมบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง ผู้ศึกษาจึงเห็นความจำเป็นของการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้ามาประสานความร่วมมือในบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเรือนจำจังหวัดลำพูน ตามโครงการการบูรณาการภาคสังคมเครือข่ายสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์ที่ผ่านมา และศึกษาถึงบทบาทของเครือข่ายฯ ในกระบวนการเสริมสร้างโอกาสทั้งในด้านอาชีพและการช่วยเหลือเตรียม

ความพร้อมให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม รวมทั้งการช่วยเหลือเยียวยากลุ่มผู้พ้นโทษเพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้สามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาวและไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก พร้อมทั้งแสวงหาแนวทางเพื่อที่จะพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้การคืนคนดีสู่สังคมเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง และเป็นการสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัตินำไปสู่การแก้ไขป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการร่วมมือดำเนินงานตาม โครงการบูรณาการภาคสังคมระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือในการป้องกันช่วยเหลือและสร้างโอกาสให้ผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ
2. เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือในการดำเนินโครงการบูรณาการภาคสังคมระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันช่วยเหลือ และสร้างโอกาสให้ผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ
3. เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจในโครงการบูรณาการภาคสังคมเครือข่ายสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์
4. เพื่อศึกษาสาเหตุความต้องการและปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการบูรณาการภาคสังคมของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดลำพูน

สมมติฐานการศึกษา

1. การดำเนินงานตามโครงการบูรณาการภาคสังคมเครือข่ายสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์ระหว่างเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเรือนจำจังหวัดลำพูนมีปัญหาในขั้นของการเตรียมการ ขั้นของการดำเนินการและขั้นของการประเมินผลการดำเนินการในระดับที่แตกต่างกัน
2. สาเหตุที่ผู้ต้องขังเข้าร่วมโครงการบูรณาการภาคสังคมเครือข่ายสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์ เนื่องจากต้องการความช่วยเหลือด้านสวัสดิการและการฝึกอาชีพภายหลังพ้นโทษมากกว่าระหว่างอยู่ในเรือนจำ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการร่วมมือดำเนินงานตามโครงการบูรณาการภาคสังคมระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการช่วยเหลือ และสร้างโอกาสให้ผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษไม่หวั่นกลับมากระทำผิดซ้ำ
2. ทำให้ทราบถึงสาเหตุความต้องการที่แท้จริง และปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการโครงการบูรณาการภาคสังคมระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดลำพูน
3. สามารถนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือในการดำเนินโครงการบูรณาการภาคสังคมระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นิยามศัพท์ทั่วไป

เครือข่าย หมายถึง การที่บุคคลหรือหน่วยงานมาสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายทางสังคม (Social Network) มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูล บริการ คำแนะนำ อันเกิดจากการมีเป้าหมายร่วมกัน และเป็นการปฏิสัมพันธ์ของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป

การกระทำผิดซ้ำ หมายถึง การกลับมาของผู้เคยถูกจำคุกมาก่อนเพราะมีพฤติกรรมในการกระทำผิดกฎหมายอีก

ผู้พ้นโทษ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ โดยเป็นการปล่อยตัวเนื่องจากได้รับพระราชทานอภัยโทษ ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวแบบคุมประพฤติและผู้ได้รับการปล่อยตัวตามคำพิพากษา

ผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง ผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการดำเนินการของส่วนราชการ

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ความร่วมมือ หมายถึง การดำเนินการร่วมกันระหว่างเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเรือนจำจังหวัดลำพูนในแต่ละขั้นตอนของโครงการบูรณาการภาคสังคมเครือข่ายสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์ เรือนจำจังหวัดลำพูน

การบูรณาการภาคสังคม หมายถึง การประสานความร่วมมือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดลำพูน

เรือนจำ หมายถึง เรือนจำจังหวัดลำพูน ตั้งขึ้นตามเขตอำนาจศาลจังหวัดลำพูน มีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปี และมีหน้าที่ควบคุมแก้ไขพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อให้เป็นบุคคลมีคุณค่าสู่สังคม

เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เครือข่ายสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์ ที่ลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมกันกับเรือนจำจังหวัดลำพูน ภายหลังจากการที่เรือนจำจังหวัดลำพูนแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้พ้นโทษกระทำผิดซ้ำและให้ความช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปรกติสุข และเป็นงานที่อาศัยความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายของเรือนจำและชุมชน เพื่อให้มีการทำงานร่วมกัน

พัฒนาพหุตินิสัย หมายถึง กิจกรรมใดๆ ก็ตามที่จะส่งเสริม เอื้อให้ผู้กระทำผิดมีความภาคภูมิใจในตนเอง ได้รับการยอมรับจากสังคม และมีทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมเพื่ออยู่ร่วมกับสังคมได้